

GEHEIMEN VAN BERG EN RIJN

////////////////////

HET WONDER VAN CUNERA

‘Schrik niet’, hoort hij opeens de boer kreunen. Elo schrikt wel! Want daar zakt de boer van het bankje. Hij ligt op de grond. Zweetdruppels verschijnen op zijn witte gezicht en Elo ziet dat hij zijn armen en benen niet kan stilhouden. ‘Ahhh!’ Die man moet vreselijke pijn hebben!

Even plotseling als de pijn gekomen is, zakt ze ook weer weg. Op de grond ligt de boer uit te blazen. Moeizaam komt hij overeind en gaat weer op het bankje zitten. Hij probeert alweer te glimlachen. ‘U had flinke pijn!’, klinkt de stem van opa geschrokken. ‘Koliek?’ De boer knikt. ‘Dan moet u naar een processie gaan, of naar de kerk van een heilige...’, opgewonden klinkt de stem van Elo, maar opeens breekt hij af. Zij zijn immers naar een processie geweest en naar de kerk van een heilige, maar het heeft niet geholpen!

Langzaam komt er wat meer kleur op het gezicht van de boer. Hij knikt langzaam. ‘Soms... gebeuren er... wonderen....Kan God doen...’

Even wacht hij en haalt een paar keer diep adem. ‘Het wonder van Cunera...’ ‘..Vertrouwen!’ Elo kijkt de boer vragend aan. Wat bedoelt hij? ‘Het wonder van Cunera is... ‘vertrouwen’! Weer moet de boer even ademhalen. ‘Gevaarlijk om in het paleis van een heidense koning te vertellen over... het christelijk geloof! Dat wist Cunera. Maar ze heeft vertrouwd op God. Vast en zeker verlangt naar de hemel’.

‘Dat vind ik het wonder van Cunera! ‘Een wonder hier!’ – en de boer wijst naar zijn hart. ‘Wonder in haar hart!’ ‘Dat wil ik ook! Vertrouwen op God!’

De boer brengt opa en Elo met zijn kar naar de veerboot bij Rhenen. De blauwe hemel weerkaatst in het water van de Rijn. Elo kijkt naar dat oneindig blauw. Alles op aarde lijkt even heel klein. Dan gaat zijn blik naar opa. Hij hoest – maar zie!- de trieste, sombere blik is uit zijn ogen verdwenen! Hij glimlacht even naar Elo! En wie opa net zo goed kent als Elo, weet hoe groot dit wonder is!

Ontdek meer over Cunera in Stads museum Rhenen

Lang geleden geloofden de mensen in Rhenen dat de natuur vol was van boze en goede machten. Wanneer iemand begraven was, kreeg hij of zij spulletjes mee in zijn graf. Een mantelspeld (fibula), een speer, of een bijl. Dat kon die persoon dan in het dodenrijk gebruiken, zo dacht men.

Aan de overkant van de Rijn leefden mensen die christelijk waren. Cunera was één van hen. Over haar bestaat een oud verhaal. We noemen dat een legende. Wat er van het verhaal echt gebeurd is, weten we niet. De legende vertelt dat Cunera samen met andere meisjes op reis is. Ze worden overvallen door woeste mannen en gedood. Eén van hen, koning Radboud uit Rhenen, krijgt medelijden. Hij verstopt Cunera onder zijn kleeid. Ze mag mee naar zijn paleis in Rhenen. Daar doet ze goede dingen voor anderen en vertelt over God. De koning luistert naar haar. Maar de koningin wordt jaloers. Zo erg dat ze Cunera doodt wanneer koning Radboud niet thuis is. Samen met een dienstmeisje laat ze Cunera stikken door een doek strak om haar hals te trekken. Ze begraven haar in de paardenstal. Wanneer de paarden thuis komen, steigeren ze. Ze willen niet in de stal. 's Avonds ziet de stalknecht in de stal een kruis van brandende kaarsjes. Dat kruis verdwijnt plotseling als de stalknecht dichterbij komt. De koning laat zijn dienaren graven in de vloer van de stal en daar vinden ze het lichaam van Cunera. Eeuwen later is er een zendeling in Rhenen. Hij heet Willibrord. Hij is christen en vertelt mensen over God. Hij laat de kist van Cunera in een klein kerkje in Rhenen begraven. Dit staat allemaal in de legende over Cunera. Wat er echt van gebeurd is, weten we niet.

Wel weten we dat in de eeuwen daarna de mensen uit Rhenen christelijk zijn geworden. Ze geloofden dat de legende van Cunera echt gebeurd was. Ook dachten ze dat Cunera voor hen dingen kon vragen aan God. En dat de overblijfselen van Cunera een wonderkracht zouden hebben waarmee zieken genezen kunnen worden. Daarom kwamen veel mensen naar de Cunerakerk. Wie weet wat er in de kerk, vlak bij de kist zou gebeuren! In een boekje over Cunera staan wel 44 wonderen die gebeurd zouden zijn.

Wurgdoek: Bron Catharijnenconvent.nl

Eén keer per jaar vierden ze het feest van Cunera. Haar grafkist werd dan meegedragen in een optocht. Zo'n optocht noem je een processie. Die optocht ging vanuit Rhenen, via Elst naar Achterberg en eindigde weer in Rhenen.

In de kerk werd de Bijbelse geschiedenis verteld door beeldhouwwerk, gebrandschilderde ramen en schilderijen. Kijk maar eens naar het doksaal van de kerk, een soort hek met prachtig beeldhouwwerk. De priester bad en zong. Soms zong hij samen met de jongens van de Latijnse school. Eigenlijk moest de kerk lijken op de hemel – prachtige dingen om te zien en plechtige muziek om te horen. Op de toren waren de mensen uit Rhenen erg trots. Eén van de grootste uit de omgeving en van ver af te zien. Het duurde negen jaar om hem te bouwen. Dat is nog niet zo lang in vergelijking met de kerk. Het duurde wel 80 jaar om de hele kerk klaar te krijgen!

Ga je naar de kerk, of is er een kerk vlak bij jullie huis? Lijkt die kerk op de Cunerakerk? Is er een preekstoel, een orgel misschien, of van die grote kerkraden? Hoort er een torentje bij de kerk?

De Cunerakerk heeft veel meegemaakt. Vooral in de oorlog. Toen werd er geschoten op de toren. De toren, de huizen erom heen en de kerk raakten zwaar beschadigd. Gelukkig is alles weer gerepareerd. Nog steeds heeft de Cunerakerk een plekje in het hart van Rhenen!

Aan de slag!

Opdracht 1 Wat is de goede volgorde?

1. Zet nummertjes

- ☐ de paarden willen de stal niet in
- ☐ koning Radboud verstopt Cunera onder zijn mantel
- ☐ Cunera doet goede dingen, ze helpt de armen
- ☐ christelijke meisjes worden aangevallen door woeste mannen
- ☐ Cunera wordt gedood door de koningin en haar dienstmeisje

Opdracht 2 Afbeeldingen

Zet de nummertjes van 1 onder de goede afbeelding

Opdracht 3 Maak het goede kaartje vast aan de juiste afbeelding

Bron:
Rijksmuseum.nl

Bron:
Catharijnenconvent.nl

Bron:
Cunerakerk.nl

Bron:
Cunerakerk.nl

'Wij zijn reuzen. Al honderden jaren dragen we met onze ruggen en armen het plafond. Zie je hoe groot en sterk we zijn?'

'Ik voel hard en koud. Het leven van een mens gaat voorbij. Dat vertel ik aan de mensen die mijn zien. Samen met andere beelden vertel ik over het leven van een mens.'

'Ik houd van zingen. Eeuwenlang hoorde ik jongens- en mannenstemmen. Ja, want zangers zitten in een koorbank en dat ben ik!'

'Ze zeggen dat ik ooit om de keel van Cunera zat. Eeuwenlang hebben mensen mij tegen ontstoken ogen en dikke kelen gehouden. Het was dan heel spannend. Zouden ze beter worden? Aan mijn doek zitten allemaal frutseltjes.'

Ik ben veel groter dan de rest! Mijn hoofd steekt boven alles uit! Ik kijk naar beneden en roep luid: Hé, kleine huizen, kijk eens omhoog; ik ben het best!

'Zie je dat ik een versierde kist ben? Ik sta op een oud schilderij. De doek van Cunera werd in mij bewaard'

'Zie je mijn houten lijf? De dominees die op mij staan willen graag goed te horen en te zien zijn in de kerk.'

'Ik heet doksaal en ik ben een soort hek. Zie je het deurtje in mij? Verboden toegang voor gewone mensen!'

Wij zitten hoog aan de buitenkant van de kerk. Zie je mijn monsterkop? Ik heet waterspuwer. Als het regent komt er water uit mijn bek. Kijk eens naar die leuke torentjes boven mijn hoofd? Die noem je pinakel

Ik kan muziek maken, zoveel dat de kerk ervan dreunt. Kun je ook orgel- of pianomuziek maken?

Opdracht 4 Torens

Hiernaast zie je een tekening van de vijf belangrijke torens uit de provincie Utrecht.

Trek een lijntje van de toren op de tekening naar de foto die erbij hoort.

Kaart: Herkomst onbekend

* Bron: Wikipedia.org

Opdracht 5 Hoogtes van de toren invullen

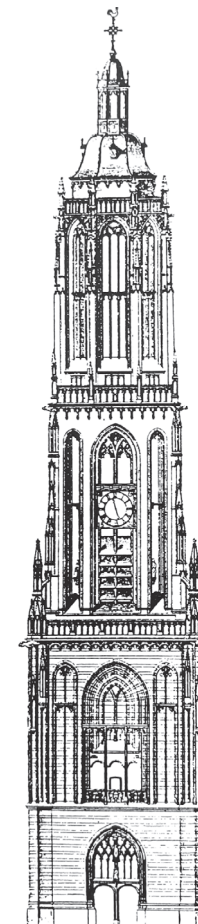
Schrijf de hoogtes van de torens in de vakjes eronder

- > 112 meter Domtoren Utrecht
- > 98 meter Onze Lieve Vrouwetoren Amersfoort
- > 82 meter Cunerakerk Rhenen
- > 62 meter Janskerk Montfoort
- > 40 meter Janskerk Wijk bij Duurstede

Opdracht 6 De Cuneratoren

- > 1. Teken de spitsbogen blauw
- > 2. Kleur 5 pinakels paars
- > 3. Kleur de 3 toreentransen groen
- > 4. Hoe groot is een huis naast de toren? Teken een huis naast de toren
- > 5. Hoe klein ben jij naast de toren? Teken jezelf naast de toren

In de toren zie je een vorm die telkens terug komt. Een soort pijl naar boven. Je noemt dit een spitsboog. Aan de toren zijn tientallen minitorentjes gebouwd. Je noemt zo'n torentje een pinakel. Als je in de toren klimt kun je op maar liefst drie verdiepingen op een balkon staan. Dat balkon loopt helemaal rondom de toren. Je noemt zo'n balkon een toreentrans. Je herkent zo'n trans aan het hek.

Huis

Cuneratoren

Jijzelf

Opdracht 7 Kritiek op de toren

Niet alle mensen vonden vroeger zo'n toren een goed idee. Lees de vijf redenen waarom meneer Geert Grote niet zo blij is met een hoge toren. Ben je het met hem eens, of niet?

Zet een kruisje in het goede vakje.

	eens	half eens	oneens
> 1. Je kunt alleen maar klokken in een toren hangen. Voor de rest heeft zo'n toren geen nut			
> 2. Mensen gaan een wedstrijd doen wie de hoogste toren kan bouwen. Dat wordt niet gezellig			
> 3. Zo'n toren is vreselijk duur. Je kunt het geld beter aan de armen geven			
> 4. De toren zal vast schuinzakken of instorten. Dat is gevaarlijk			
> 5. Mensen gaan kijken naar hoe mooi en hoe groot de toren is. Ze zullen vergeten dat ze naar de kerk komen om God te dienen.			

Opdracht 8 Brandgevaar

Wat gebeurt er als er brand komt? Wat smelt bij hitte? Wat brandt? Wat stort in?

Zet een kruisje bij het goede vakje

	Smelt	Brandt	Kan instorten	Brandt niet, smelt niet, stort niet in
> Stenen buitenmuren				
> De stenen gewelven (plafonds van steen)				
> De balken in de toren				
> Het bovenste stuk van de toren				
> De balken van het dak				
> De glasramen				
> Het orgel				
> De klokken				

Opdracht 9 De brand

In 1897 vlogen het dak van de kerk en de toren in brand.

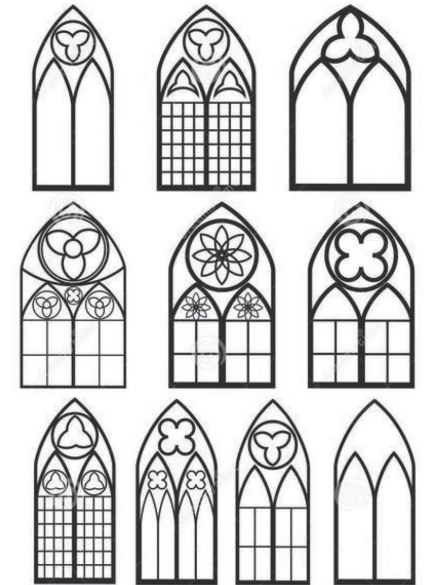
Teken in het zijaanzicht van de kerk en toren geel wat volgens jou is afgebrand.

Opdracht 10 Teken een raam

Vul één van de raamvormen met gebrandschilderd glas.

Kijk samen eerst naar een voorbeeld uit Gouda voor een idee.

Opdracht 11 Extra: Onderzoek

Doe een onderzoek naar de Cunerakerk.

Maak een vraag, probeer zo goed mogelijk in te schatten wat het antwoord kan zijn en ga op onderzoek uit in de virtuele omgeving <https://www.cunerakerk.nl/> of maak gebruik van <https://www.stadrhnen.nl/general/cunerakerk-interieur-1638/>

Ik denk dat:

Vraag:

Antwoord:

De kern!

Waar of niet waar?

- > In de tijd van Cunera leefden er meisjes die christen waren
- > Eén van die meisjes heette Cunera
- > Cunera was samen met andere meisjes en werd toen aangevallen door woeste mannen
- > Koning Radboud verborg Cunera onder zijn mantel
- > Cunera vertelde de mensen over God
- > Cunera werd gedood door een jaloerse vrouw
- > De paarden wilden de stal niet in waarin Cunera begraven lag
- > Boven het graf van Cunera kwam opeens een kruis van lichtjes dat verdween toen de stalnecht dichterbij kwam
- > De doek waarmee ze Cunera hebben laten stikken bestaat nog steeds

[illegible]

Illustraties & cartografie: Grafische Kamer

© Stichting ter behartiging van de elangen van scholen met de Bijbel op reformatorische grondslag te Achterberg
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
De uitgever heeft getracht alle rechtshabbenden te achterhalen. Indien iemand meer als rechtshabbende in aanmerking te komen, kan hij of zij zich tot de uitgever wenden.

REDACTIE

erfgoedhelen.nl

ONTWERP

գրաֆիկա
լաթեր

grafischekamer.nl

IN SAMENWERKING MET:

CULTUURPLATFORM
R H E N E N

Stads
museum
Bhenen